

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาปัจจัยทางครอบครัวและภาวะโภชนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลท่าสุต อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงรายครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา แบบภาคตัดขวาง (Descriptive cross-sectional study) เพื่อศึกษาปัจจัยทางครอบครัวของเด็ก ภาวะโภชนาการของเด็ก และหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางครอบครัว และภาวะโภชนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ประชากร

กลุ่มประชากร ได้แก่ เด็กอายุ 1-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบลท่าสุต อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ตั้งแต่เดือน เมษายน-พฤษภาคม 2551จำนวน 164 คน

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากเอกสารงานวิจัยและคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับปัจจัยทางครอบครัว แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ปกครอง ประกอบด้วย อายุ เพศ น้ำหนัก ส่วนสูง เชื้อชาติ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางครอบครัวของเด็ก ประกอบด้วย

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ลักษณะบ้านเรือนที่อยู่อาศัย อาชีพของผู้นำครอบครัว รายได้ของครอบครัว รายจ่ายของครอบครัว ภาระหนี้สิน

ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ รูปแบบโครงสร้างของครอบครัว สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ลำดับที่ของบุตร

ปัจจัยทางวัฒนธรรม ได้แก่ การจัดอาหารให้กับเด็ก ลักษณะการบริโภคอาหาร ในครอบครัว โดยการจัดอาหารให้กับเด็ก จะมีคำตอบให้เลือกตามระดับการปฏิบัติโดยผู้ศึกษาได้

พัฒนาปรับปรุงจากการศึกษาตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

เกณฑ์การให้คะแนนการปฏิบัติข้อความด้านบวก

ปฏิบัติวันละ 3 มื้อ	หมายถึง	ดีมาก	4 คะแนน
ปฏิบัติวันละ 2 มื้อ	หมายถึง	ดี	3 คะแนน
ปฏิบัติวันละ 1 มื้อ	หมายถึง	พอใช้	2 คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติ	หมายถึง	ควรปรับปรุง	1 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนการปฏิบัติข้อความด้านลบ

ปฏิบัติวันละ 3 มื้อ	หมายถึง	ควรปรับปรุง	1 คะแนน
ปฏิบัติวันละ 2 มื้อ	หมายถึง	พอใช้	2 คะแนน
ปฏิบัติวันละ 1 มื้อ	หมายถึง	ดี	3 คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติ	หมายถึง	ดีมาก	4 คะแนน

ความหมายของคะแนนโดยคิดจากค่าเฉลี่ย

3.26 - 4.00	หมายถึง	การปฏิบัติดีมาก
2.51 - 3.25	หมายถึง	การปฏิบัติดี
1.76 - 2.50	หมายถึง	การปฏิบัติพอใช้
ต่ำกว่า 1.75	หมายถึง	การปฏิบัติไม่ดี (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

2. แบบบันทึกน้ำหนักและส่วนสูงของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลท่าซุดประกอบด้วย วันเดือนปีเกิด อายุ น้ำหนัก ความยาว/ความสูง และการประเมินภาวะโภชนาการ โดยนำมาเทียบกับกราฟแสดงน้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูงในการติดตามการเจริญเติบโตของเด็ก 0 - 6 ปี ในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก ของสำนักงานส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

เกณฑ์น้ำหนักต่อส่วนสูงตามเกณฑ์ในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก ของสำนักงานส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ภาวะโภชนาการต่ำกว่าเกณฑ์ เกณฑ์ตัดสิน คือ น้ำหนักเมื่อเทียบกับส่วนสูงแล้ว โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) น้อยกว่า -1.5

ภาวะโภชนาการการปกติ เกณฑ์ตัดสิน คือ น้ำหนักเมื่อเทียบกับส่วนสูงแล้ว โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) อยู่ระหว่าง +1.5 ถึง -1.5

ภาวะโภชนาการเกินเกณฑ์มาตรฐาน เกณฑ์ตัดสิน คือ น้ำหนักเมื่อเทียบกับส่วนสูงแล้ว โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) มากกว่า +1.5

การหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางครอบครัว

1. แบบสอบถามส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยทางครอบครัวด้านปัจจัยทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับการจัดอาหารให้กับเด็กที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะเรื่องอย่างน้อย 3 ท่าน เพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) ตามเนื้อหา ภาษา และ โครงสร้าง โดยมีค่า CVI มีค่าเท่ากับ 0.86 (รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้จากภาคผนวก ง หน้า 78)

2. ทดสอบแบบสอบถาม (Try out) กับผู้ปกครองของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบลนางแล อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย จำนวน 35 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามตามวิธีของ Cronbach โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77

แบบบันทึกน้ำหนักและส่วนสูงของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลท่าสุด

แบบบันทึกที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะเรื่องอย่างน้อย 3 ท่าน เพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) ตามเนื้อหา ภาษา และ โครงสร้าง

เครื่องชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง

เครื่องชั่งน้ำหนักและเทปที่ใช้วัดส่วนสูง เป็นเครื่องมือที่ได้รับการรับรองจากพาณิชย์จังหวัด ในด้านความเที่ยงตรงและมีการตั้งเครื่องชั่งทุกครั้งหลังจากชั่งน้ำหนักกลุ่มตัวอย่างไปแล้ว 20 คน โดยใช้ค้อนน้ำหนักมาตรฐาน 5 กิโลกรัม และ 10 กิโลกรัม

หาค่าความเชื่อมั่นของการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง ได้จากการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงของเด็กอาสาสมัคร 3 คน คนละ 10 ครั้ง ซึ่งเด็กมีภาวะโภชนาการต่างกัน คือ ภาวะโภชนาการต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ภาวะโภชนาการปกติและภาวะโภชนาการเกินกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จากนั้นนำค่าของน้ำหนักและส่วนสูงที่วัดได้ของแต่ละคนมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวน (Coefficient of variance) โดยมีค่าไม่เกิน 10 เปอร์เซ็นต์ (สายทิพย์ วิชัยขัทคะ, 2546) โดยได้ผลจากการศึกษา ดังต่อไปนี้

เด็กอาสาสมัคร	ค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวน(เปอร์เซ็นต์)	
	การชั่งน้ำหนัก	การวัดส่วนสูง
เด็กที่มีภาวะโภชนาการต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	2.5	0.3
เด็กที่มีภาวะโภชนาการตามเกณฑ์มาตรฐาน	0.9	0.2
เด็กที่มีภาวะโภชนาการเกินกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	1.2	0.4

(รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้จากภาคผนวก จ หน้า 77)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มประชากร

ผู้ศึกษาทำหน้าที่สื่อผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขั้นตอนของการศึกษาให้ประชากรที่ศึกษาทราบและอธิบายให้เข้าใจว่าการศึกษาในครั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจ โดยสามารถถอนตัวได้ในระหว่างทำการศึกษา และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะถูกเก็บเป็นความลับ เมื่อกลุ่มประชากรยินดีให้ความร่วมมือ และลงนามไว้เป็นลายลักษณ์อักษร หลังจากนั้นจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้วิธีแจกแบบสอบถามผู้ปกครองของเด็กและบันทึกน้ำหนัก ส่วนสูงเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในท่าสุต อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย มีขั้นตอน ดังนี้

1. ประสานงานและทำหน้าที่จากบัณฑิตวิทยาลัยถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสุต เพื่อขออนุญาตเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้ศึกษาดำเนินการประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนของการศึกษา รายละเอียดของแบบสอบถาม พร้อมทั้งอธิบายการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างให้กลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาดูด้วยตนเองเพื่อให้มีความเข้าใจในการศึกษารุ่นนี้
3. แจกแบบสอบถามปัจจัยทางครอบครัวให้กับผู้ปกครองของเด็กซึ่งเป็นกลุ่มประชากรในการศึกษา
4. ชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้เครื่องชั่งน้ำหนักและเครื่องวัดส่วนสูง 1 อัน
  - การชั่งน้ำหนัก โดยชั่งน้ำหนักเด็กก่อนรับประทานอาหารกลางวัน ให้เด็กสวมกางเกงขาสั้นและเสื้อยืด ให้ถอดรองเท้าเวลาชั่งน้ำหนัก
  - การวัดส่วนสูง ให้เด็กถอดรองเท้า ยืนตรงขาชิดกับเครื่องวัดส่วนสูง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ปกครอง วิเคราะห์โดยหาความถี่ ร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางครอบครัว ประกอบด้วย ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางวัฒนธรรม วิเคราะห์โดยหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางครอบครัวและภาวะโภชนาการของเด็ก วิเคราะห์ทดสอบความสัมพันธ์ โดยใช้ไคสแควร์ (Chi-square)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved